

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

**Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту**

Юхименко Катерина Олександрівна

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО
МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНЮВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

073 Менеджмент

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-професійною програмою
«Управління закладами освіти»

Умань – 2021

Магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано в Уманському державному педагогічному університеті
імені Павла Тичини.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: *доктор педагогічних наук, доцент Гагарін
Микола Іванович*

РЕЦЕНЗЕНТ: *кандидат педагогічних наук, доцент Терешко Інна
Григорівна*

Захист відбудеться *14 грудня 2021 року о 13:00* на засіданні ЕК кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі педагогіки та освітнього
менеджменту, за адресою: 20308, м. Умань вул. Садова, 28, ауд. № 316

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНЮВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Сутність та структура поняття «моніторинг», «оцінювання»: історико-педагогічний аспект

1.2. Особливості здійснення моніторингу та оцінювання управлінської діяльності

РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНЮВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Стан процесу підготовки майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності

2.2. Обґрунтування шляхів удосконалення процесу підготовки майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Перебудова системи освіти зумовлює необхідність модернізації змісту і структури діяльності всіх ланок закладів освіти. Якісна освіта розглядається сьогодні як один з індикаторів високої якості життя, інструмент соціальної та культурної злагоди й економічного зростання. Реалізація цього завдання потребує отримання вичерпного знання про стан освіти, тобто інформації – повної, об'єктивної, точної. Одним із основних шляхів отримання такої інформації є організація та проведення моніторингових досліджень. Сучасній системі освіти потрібні менеджери, які ґрунтовно володіють навичками здійснення моніторингу та оцінювання управлінської діяльності.

Створення Національної системи моніторингу якості освіти є важливою умовою вдосконалення системи освіти на компетентнісних засадах, становлення громадсько-державної моделі управління освітою, забезпечення цілісного та інноваційного розвитку системи освіти в умовах децентралізації управління та розвитку автономії закладів освіти. Це уможливить вирішення питань підвищення якості освіти на усіх управлінських рівнях: національному, регіональному, локальному.

Особливої актуальності дане питання набуває для майбутніх керівників закладів освіти. Розвиток інтелектуального потенціалу особистості в умовах реформування освіти вимагає від керівника використання новітніх педагогічних технологій і методів. Тому, одним із важливих завдань підготовки менеджерів освіти є формування в нього знань, умінь, навичок моніторингу та оцінювання управлінської діяльності.

Загалом, проблематика управлінської діяльності широко представлена в працях таких вчених як О. Бондарчук, Л. Карамушка, Г. Єльнікова, О. Коберник, О. Онаць, В. Сухомлинський та ін.

Проблематика змісту, структури та механізмів підготовки майбутнього керівника закладу освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності розглядаються у дослідженнях К. Азізова, В. Борисова, П. Горкуненко, Т. Лукіна, Т. Олендр, І. Шимків та ін.

Зарубіжний досвід становлення моніторингу в освіті з метою визначення тих прогресивних ідей, які можна використати в Україні з урахуванням національних особливостей (О. Андрюшина, Ю. Запорожченко, М. Кічула, О. Чорна та ін.); розробляли: концептуальні положення щодо впровадження освітнього моніторингу у національну освіту (Н. Бобак, І. Булах, А. Єрмола, П. Іванюта, О. Локшина, Т. Лукіна, О. Ляшенко та ін.); окремі аспекти проблеми моніторингу якості освіти (К. Азізова, Н. Байдацька, О. Білик, Н. Буркіна та ін.).

Аналіз стану підготовки майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності свідчить про те, що заклади вищої освіти недостатньо використовують власні можливості щодо розв'язання означеної проблеми. Актуальність та соціальна значущість для розвитку освіти і суспільства в цілому завдання забезпечення ефективного управління закладами освіти, об'єктивна потреба створення єдиних національних інструментів моніторингу, оцінювання якості професійної діяльності, вдосконалення управлінської практики, зумовила вибір теми – **«Підготовка майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності».**

Мета дослідження – здійснити аналіз стану досліджуваної проблеми та теоретично обґрунтувати ефективні шляхи удосконалення процесу підготовки майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх керівників закладів освіти у магістратурі.

Предмет дослідження – шляхи удосконалення процесу підготовки майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності.

Предмет, об'єкт, мета дослідження зумовили постановку таких **завдань**:

1. Проаналізувати нормативно-правову базу, психолого-педагогічну

літературу щодо проблеми підготовки майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності.

2. Здійснити аналіз суті та етапів моніторингу і оцінювання управлінської діяльності.

3. З'ясувати сучасний стан процесу підготовки майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності якості освіти.

4. Теоретично обґрунтувати ефективні шляхи удосконалення процесу підготовки майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності.

Методи дослідження. Використано методи теоретичного пошуку (теоретичний аналіз наукових джерел та нормативної документації, порівняння, класифікація, систематизація теоретичних даних) для здійснення теоретичного аналізу наукових підходів до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності; емпіричні методи: спостереження, анкетування, опитування; експеримент.

Експериментальна база дослідження: Дослідження проводилося на базі факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що проаналізовано сутність та особливості моніторингу і оцінювання управлінської діяльності: завдання, зміст, основні форми та методи їх здійснення; досліджено стан процесу підготовки майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності та обґрунтовано ефективні шляхи удосконалення даного процесу.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що матеріали кваліфікаційної роботи можуть бути використані керівниками закладів освіти, студентами та викладачами педагогічних закладів вищої освіти, в системі післядипломної освіти педагогічних кадрів в аспекті вдосконалення підготовки майбутніх менеджерів освіти.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідались автором та обговорювались на XII Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика» (24 листопада 2021 р., м. Умань); на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано тези «Критерії оцінювання оцінювання управлінської діяльності якості освіти».

Структура роботи. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (92 найменування), додатків.

Висновки. Виконане дослідження дає підстави зробити наступні висновки:

1. Аналіз нормативно-правової бази, психолого-педагогічної літератури щодо проблеми дослідження літератури засвідчив, що існує багато методик і підходів до оцінювання професійної діяльності менеджера освіти. Оцінювання є процесом контролю, за результати якого встановлюється оцінка, що є судженням щодо його ставлення до соціальних явищ, діяльності й поведінки учасників освітнього процесу, його відповідності до загальнолюдських цінностей, результативності виконання ним функціональних обов'язків. Виявлено, що моніторинг є важливою складовою ефективного управління сучасним закладом освіти.

2. Оцінювання (evaluation) – розуміється як процес систематичного збирання та інтерпретації свідчень, що веде до встановлювання одержаних результатів. Моніторинг тлумачать як систему інформаційного забезпечення управління якістю освіти та реалізації освітньої політики на всіх рівнях; форму організації збору, обробки та розповсюдження інформації про діяльність педагогічної системи, що забезпечує безперервне відстеження її стану і прогнозування розвитку педагогічної системи.

Моніторинг є багатоцільовою інформаційною системою. Від звичайного спостереження моніторинг відрізняється активним та цільовим

спрямуванням, він будується за заздалегідь продуманим алгоритмом (програмою), ведеться систематично, і має точно визначене завдання. Для ефективного його впровадження та здійснення необхідно врахувати основні принципи його проведення, визначити мету та сформулювати завдання, врахувати концептуальні засади та механізм його здійснення.

Моніторинг проводиться у такі етапи:

– планування та підготовка моніторингу (формулювання проблеми, що досліджуватиметься; визначення мети та завдань моніторингу; розрахунок і формування вибірки, оцінка її репрезентативності; визначення критеріїв і показників оцінювання результатів дослідження тощо);

– розробка Програми моніторингу;

– проведення дослідження (відповідно до форм і методів, визначених у програмі моніторингу, із залученням учасників дослідження;

– збір та оброблення результатів моніторингу;

– аналіз та інтерпретація (узагальнення та пояснення результатів, визначення закономірностей, формулювання висновків тощо) результатів моніторингу;

– оприлюднення результатів моніторингу (інформування про результати моніторингу).

Моніторинг може виконувати такі функції: візуалізація: графічне представлення за допомогою графіків та мап; просвіта: генерування нових ідей та бачень; опис: нанесення на карту; тривожна сигналізація: попередження про проблеми; спостереження: стеження за соціальними тенденціями у суспільстві; оцінка: вимірювання ефективності певної діяльності; контроль; стимуляція дії: використання результатів для вжиття заходів у певній сфері; розподіл: адресне використання ресурсів на соціальні потреби на основі інформації про соціальні індикатори. Вищенаведений перелік функцій засвідчує вагомість впливу інформації, отриманої від моніторингу. Це підкреслює необхідність високої достовірності даних, що є основою принципів проведення моніторингу.

3. З метою з'ясування стану процесу підготовки майбутніх менеджерів освіти до здійснення моніторингу та оцінювання управлінської діяльності проведено опитування магістрантів спеціальності 073 «Менеджмент» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини щодо якості надання освітніх послуг. В процесі спостереження за освітньою діяльністю, бесід з респондентами, анкетування (анкета «Підготовка до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності»), встановлено, що необхідно ефективніше здійснювати підготовку майбутніх керівників закладів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності. Виявлено, що причиною труднощів здійснення моніторингу найчастіше стають недооцінка ролі моніторингу в управлінні освітнім процесом (наприклад, 36,4% опитуваних сумніваються у доцільності моніторингу або взагалі вважають його непотрібним), недооцінка ролі управлінської практики щодо моніторингу та оцінювання управлінської діяльності. Невиправданою, на переконання 37,8% респондентів є синонімізація термінів «моніторинг», «діагностика», «контроль», «оцінювання».

Результати експерименту свідчать, що:

– 66,7 % респондентів вважають, що процес підготовки майбутніх менеджерів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності є доречним та необхідним і потребує покращення;

– 19,5 % – вважають вдосконалення даного процесу необов'язковим;

– 11,1 % – вважають, що здійснення моніторингу та оцінювання управлінської діяльності не впливає на ефективність управлінської діяльності;

– 2,7 % – не змогли відповісти.

Сучасний стан підготовки майбутніх менеджерів до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності потребує покращення.

4. З метою удосконалення процесу підготовки майбутніх менеджерів освіти до моніторингу та оцінювання управлінської діяльності, на наш погляд, необхідно:

– *опрацювання наказу МОН України «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти» та дієвих методик оцінювання управлінської діяльності;*

– *ознайомлення та обговорення з майбутніми керівниками закладів освіти системи внутрішнього забезпечення якості освіти на прикладі УДПУ імені Павла Тичини.*

Отже, моніторинг та оцінювання управлінської діяльності у процесі їх практичної підготовки має інтегруватись у цілісний освітній процес і стати багатоплановою та цілеспрямованою, щоб забезпечувати не лише оволодіння фаховими компетентностями, особистісне освітнє й професійне зростання майбутнього керівника закладу освіти.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в систематизації існуючих методик, анкет, критеріїв оцінювання управлінської діяльності керівників закладів освіти.